

ช่องทางสำคัญ ในการทำให้สังคมมีความเชื่อมั่นสื่อมากขึ้น

เทพชัย หโยง
อดีตนายกสมาคมนักข่าววิทยุ และโทรทัศน์ไทย

บทบาทของสมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทยในช่วง 10 ปีที่ผ่านมา ถือได้ว่ามีกิจกรรมความเคลื่อนไหวในช่วงจังหวะที่ค่อนข้างสอดคล้องกับสถานการณ์ในสังคม โดยเฉพาะเรื่องการปฏิรูปสื่อที่ความดีตั้งแต่ กสท. กลายมาเป็น กสทช. ซึ่งบทบาทของสมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทยมีความชัดเจนมากในเรื่องการเคลื่อนไหวที่จะพยายามผลักดันให้เกิดการปฏิรูปที่ตอบสนองผลประโยชน์ต่อสังคม

ผมคิดว่าสมาคมฯ เป็นพลังสำคัญที่ร่วมกับองค์กรอื่นๆ ในการเคลื่อนไหวทำให้มีกลไกที่คอยตรวจสอบโดยที่กระบวนการในเรื่อง กสทช. นี้ยังไม่จบ และเป็นกระบวนการที่คาราคาซังกันมานานพอสมควร ดังนั้นสมาคมฯ จำเป็นที่จะต้องมียุทธศาสตร์ในด้านนี้ในการปฏิรูปสื่อที่ความดี โดยเฉพาะในบริบทของการเมืองใหม่ซึ่งมีความเป็นห่วงเรื่องที่มีอำนาจทางการเมืองเข้ามาแทรกแซงกระบวนการปฏิรูปสื่อที่ความดีผ่านทาง กสทช.

ผมก็อยากเห็นสมาคมฯ มีบทบาทในการเข้าไปผลักดันต่อไปและจะต้องมีความสำคัญมากขึ้นในอนาคตเพราะ กสทช. ถือเป็นหัวใจหัวต่อของวิทยุและโทรทัศน์ของประเทศไทย โดยจะต้องทำให้เป็นไปตามที่สังคมคาดหวังไว้และไม่สูญเสียไป นั่นคือแทนที่จะปฏิรูปเพื่อยุติการผูกขาดได้อย่างจริงจัง ก็กลับกลายเป็นว่าย้ายการผูกขาดจากภาครัฐ มาสู่ภาคเอกชนหรือกลุ่มการเมืองเท่านั้นเอง

อีกสิ่งที่สำคัญคือนอกเหนือจากการเคลื่อนไหวในเรื่องของโครงสร้างแล้ว ควรเป็นการเคลื่อนไหวในด้านวิชาชีพด้วยผมคิดว่า เมื่อเกิดกสทช. ขึ้นมามีสื่อที่ความดีมากขึ้นมีจำนวนของวิทยุ-โทรทัศน์ไม่ว่าจะเป็นระดับชาติ ระดับชุมชนหรือระดับต่างๆ ขึ้นมา สมาคมฯ ก็จะต้องมีบทบาทมากขึ้นในการให้ความรู้ติดตาม โดยเฉพาะยิ่งการจับจอบหรือการให้ความรู้ในเชิงวิชาชีพซึ่งเป็นสิ่งที่ยังขาดอยู่ ดังนั้นสมาคมฯ ควรจะมีการจัดอบรมวิชาชีพให้กับคนในวงการนี้อย่างจริงจังมากขึ้น

ความท้าทายของสมาคมฯ ในฐานะที่เป็นองค์กรวิชาชีพ คือ ทำอย่างไรจึงจะให้สมาคมฯ เป็นที่พึ่งของคนในสังคมไม่ใช่เฉพาะแต่คนในวงการสื่ออย่างเดียว **สิ่งที่ผมเสนอคืออยากเห็นสมาคมฯ มีกิจกรรมที่เป็นระบบมากขึ้นมีกลไกที่ชัดเจนในการช่วยสังคมอาจจะเรียกว่าตรวจสอบหรือติดตามการทำหน้าที่ของสื่อก็ได้** ด้วยการบอกสังคมเป็นระยะๆ ว่าหน้าที่ของสื่อโดยเฉพาะหน้าที่ๆ ที่สำคัญและมีความหมายกับสังคม

ผมคิดว่าเหตุการณ์ล่าสุดที่สภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ ได้มีการตั้งคณะกรรมการขึ้นมาตรวจสอบข้อกล่าวหาเรื่องพรรคการเมืองให้เงินนักข่าว เพื่อทำข่าวเชียร์พรรคการเมืองในช่วงก่อนการเลือกตั้งนั้น น่าจะเป็นประเด็นที่ทำให้เราถูกคิดได้เหมือนกันว่าสื่อยังมีจุดอ่อนอยู่มาก และสังคมเองก็คงมองสื่อด้วยความไม่ค่อยไว้วางใจ

▼▼

ผมอยากเห็นสมาคมฯ มี กิจกรรมที่เป็นระบบมากขึ้น มีกลไกที่ชัดเจน
ในการช่วยสังคมอาจจะเรียกว่าตรวจสอบหรือติดตามการทำหน้าที่ของสื่อก็ได้
ด้วยการบอกสังคมเป็นระยะๆ ว่าหน้าที่ของสื่อโดยเฉพาะหน้าที่ๆ ที่สำคัญ
และมีความหมายกับสังคม

▲▲

เพราะฉะนั้นผมคิดว่า ในอนาคตถ้าทางสมาคมฯ อาจจะร่วมมือกับสถาบันการศึกษาคณะนิเทศศาสตร์สื่อสารมวลชน องค์กรภาคเอกชนทางสังคม ที่มีความน่าเชื่อถือสร้างกลไกขึ้นมาเป็นกลไกเฉพาะหน้าหรือกลไกถาวรก็ได้แต่มีหน้าที่สำคัญคือเป็นตัวแทนของประชาชน มอนิเตอร์หรือตรวจสอบการทำหน้าที่ของสื่อในประเด็นสำคัญๆ เพื่อดูว่าสื่อทำหน้าที่ได้ตรงไปตรงมาแค่ไหน มีล้มลคมในหรือมีใครมาแทรกแซงมากน้อยแค่ไหน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสภาวะการเมืองปัจจุบันยังมีความสำคัญมากที่สังคมจะต้องมีความเชื่อมั่นว่าสื่อทำหน้าที่ได้อย่างเป็นธรรม และเป็นกลางและไม่ตกเป็นเครื่องมือของใคร

นั่นคือสมาคมฯ ทำหน้าที่เป็นตัวกลางที่จะตรวจสอบภาพรวมโดยเฉพาะในประเด็นสำคัญๆ ที่สังคมต้องการความกระจ่าง ต้องการความมั่นใจว่ามีตัวแทนของสังคมไปตรวจสอบไปประเมินการทำงานของภาครัฐของหน่วยงานทั้งหลายเพื่อสร้างความโปร่งใส เหล่านี้ผมคิดว่าเป็นสิ่งที่ยังขาดอยู่ ถ้าทำได้ก็จะเป็นช่องทางสำคัญในการทำให้สังคมมีความเชื่อมั่นสื่อมากขึ้น แต่ต้องหมายความว่ากระบวนการดังกล่าวนี้ต้องโปร่งใสต้องมีส่วนร่วมที่กว้างขวางและหลากหลายสามารถถูกตรวจสอบได้ และต้องทำอย่างตรงไปตรงมาไม่เกรงใจใคร

ผมว่าตัวอย่างของคณะอนุกรรมการที่สภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติที่ตั้งขึ้นมาตรวจสอบเรื่องพรรคการเมืองซื้อสื่อเป็นแบบอย่างที่ดี เราจะเห็นว่าสังคมเชื่อถือเพราะผู้ที่เข้ามาตรวจสอบไม่ใช่สื่อมวลชนด้วยกันเอง แต่เป็นคนในวงการอื่นที่สังคมเชื่อถือ ตัวบุคคลก็น่าเชื่อถือ ผมเห็นว่าถ้าสมาคมฯ ทำได้อย่างนี้ สมาคมฯ ก็จะมีบทบาทสำคัญมากยิ่งขึ้น

สุดท้ายบทบาทของสื่อโดยเฉพาะสื่อวิทยุ - โทรทัศน์ ที่เข้าถึงผู้คนได้กว้างไกลกว่าจะทวีความสำคัญมากขึ้น ท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงทางสังคม การเมืองซึ่งสื่อจะต้องทำหน้าที่เป็นตัวแทนของสังคมจริงๆ ในการติดตามประมวลสถานการณ์ ซึ่งทางสมาคมฯ สามารถทำได้เพราะเป็นองค์กรที่มีความน่าเชื่อถือเป็นตัวกลางในการที่จะตรวจสอบสื่อด้วยกันเอง และเป็นตัวแทนสังคมในการที่จะประเมินและวิเคราะห์เหตุการณ์ต่างๆ เพื่อให้สังคมมั่นใจว่าจะได้รับข้อมูลที่รอบด้านน่าเชื่อถือและเป็นกลางที่สุด

ความคาดหวังจากสังคม เป็นเรื่องท้าทายบทบาทหน้าที่สมาคม

สมชาย แสวง การ
อดีตนายกสมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย

อีกไม่กี่วัน เราคงได้เห็นคณะกรรมการกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ ชุดแรกออกมาตามพระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ.2553 กันเสียที หลังจากที่ต้องรอกันนานร่วมทศวรรษ ซึ่งเป็นห้วงเวลาเดียวกันกับการรวมตัวของคนข่าววิทยุและโทรทัศน์ ที่ร่วมกันก่อตั้งสมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทยขึ้น เพื่อร่วมกับองค์กรสื่ออื่นๆ ในการผลักดันให้เกิดกระบวนการปฏิรูปสื่ออย่างจริงจังและตรวจสอบความโปร่งใสในการจัดสรรคลื่นความถี่

บัดนี้..สังคมไทยได้เปลี่ยนไปแล้วจากอิทธิพลของสื่อสมัยใหม่ที่เกิดขึ้นมากมาย ทั้งวิทยุโทรทัศน์ ทีวีดาวเทียม เคเบิลทีวี วิทยุชุมชนและอินเทอร์เน็ต นอกจากเห็นจากสื่อกระแสหลักเดิมๆ รวมทั้ง การหลอมรวมของสื่อหลายชนิดทั้ง ไอที โทรคมนาคมและบรอดแคสต์ตั้ง ตลอดจนการเชื่อมโยงข้อมูลในเครือข่ายสังคมออนไลน์ทำให้ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารและองค์ความรู้ได้กว้างขวาง รวดเร็วทั่วถึง และง่ายดาย ส่งผลให้เกิด พลวัตพัฒนาและเปลี่ยนแปลงได้อย่างรวดเร็ววิฤทธิพลของสื่อใหม่และเทคโนโลยีที่ทันสมัยนั้น มีทั้งด้านดีมีประโยชน์และอาจเป็นโทษอย่างมหันต์ได้ในขณะเดียวกันปฏิเสธไม่ได้ว่าความวุ่นวายสับสน ลูกถามจนเกิดเป็นกลียุคขึ้นในสังคมโลกและสังคมไทยนั้น เป็นผลพวงจากการใช้สื่อทันสมัยเหล่านี้เป็นเครื่องมือ

ขณะที่ผู้คนในสังคมไทยเกิดความแตกแยกทางความคิดอย่างรุนแรง และขยายวงกว้างออกไป ยากที่เยียวยา สื่อมวลชน จึงถูกคาดหวังจากสังคมในการคลี่คลายปัญหาและสร้างความปรองดองของคนในชาตินั้น เป็นเรื่องที่ทำท้าทายบทบาทและการทำหน้าที่ของสมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทยเป็นอย่างยิ่ง

นอกเหนือจากการพัฒนาศักยภาพคนข่าวให้เป็นมืออาชีพ นำเสนอข้อมูลข้อเท็จจริงในเชิงลึกตรงไปตรงมา สามารถชี้แจงสังคมได้อย่างสร้างสรรค์บนความรับผิดชอบและมาตรฐานของจริยธรรมสื่อสารมวลชน **กล้าที่จะตรวจสอบสื่อด้วยกันอย่างตรงไปตรงมา** ขณะเดียวกันสมาคมฯ **ก็ควรเข้าไปมีส่วนร่วมในการเคลื่อนไหวสังคมในหลายๆ ด้านด้วย** โดยเฉพาะการเข้าไปผลักดันกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการปฏิรูปสั่งการกำกับกิจการและการส่งเสริมสิทธิเสรีภาพของสื่อมวลชนและประชาชน

และจากประสบการณ์ในการทำหน้าที่สมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ ที่ได้บ่มเพาะ ตลอด 10 ปีที่ผ่านมา ผ่านเหตุการณ์สำคัญๆ ของบ้านเมืองมาแล้วหลายต่อหลายครั้ง ซึ่งพิสูจน์แล้วว่าสมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ สามารถยืนหยัดอยู่บนความถูกต้องอย่างกล้าหาญเติบโตอย่างมีวุฒิภาวะทำให้ ผมมั่นใจว่าสมาคมฯ จะสามารถเดินหน้าเคียงคู่ไปกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมไทยได้อย่างเต็มภาคภูมิ ขอเป็นกำลังใจให้กับคณะกรรมการสมาคมฯ และเพื่อนสมาชิกในการทำหน้าที่ และ **ต่อสู้เพื่อปกป้องสิทธิเสรีภาพของพี่น้องสื่อมวลชนและพี่น้องประชาชนไทยต่อไปครับ**

สมาคมฯ จะต้องสร้างความศักดิ์สิทธิ์ ของตนเองกลับมา

เถ กิ่ง สม ทรัพย์
อดีตนายกสมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย

ในรอบ 10 ปีของการก่อตั้งสมาคมฯ ถือได้ว่ามีบทบาทสูงมากเพราะเป็นยุคที่สื่อวิทยุและโทรทัศน์ได้ก้าวเข้าสู่ยุคแห่งการเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่ อันเป็นผลมาจากการเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยีการสื่อสารและผลกระทบจากสภาพเศรษฐกิจสังคม และ การเมืองไทย

แต่บทบาทการทำงานเพื่อคนในวิชาชีพอาจไม่โดดเด่นเท่ากับบทบาทสมาคมฯ ในการยืนหยัดยึดมั่นในหลักการ เสรีภาพสื่อที่ได้รับผลกระทบอย่างแรงจากฝ่ายการเมืองจนกลายเป็นผลกระทบรุนแรงต่อวงการสื่อสารประเทศไทยที่ทำให้เกิดสื่อการเมืองหลากหลายรูปแบบ ทั้งใช้ในการสื่อสารและใช้ในการต่อสู้ทางการเมือง

สมาคมฯ ได้เข้าไปมีบทบาทในการสร้างมิติใหม่ๆ ให้กับวงการสื่อมวลชน เช่น ร่วมร่างกฎหมายต่างๆ ที่เกี่ยวกับแวดวงสื่อมวลชนเพื่อยกระดับวิชาชีพ เป็นต้น รวมทั้งร่วมมือกับเครือข่ายสื่อมวลชนภาคประชาสังคม และ องค์กรต่างๆ ผลักดันสนับสนุนให้เกิดมิติใหม่ๆ ทางการสื่อสาร เช่น ทีวีสาธารณะ กสทช. ฯลฯ

จากประสบการณ์ที่เคยเข้าร่วมงานผลักดันกฎหมายต่างๆ เห็นว่าสมาคมฯ ต้องมีความรับผิดชอบต่อการผลักดันกฎหมายต่างๆ ว่าเมื่อกฎหมายเหล่านั้นเกิดเป็นรูปเป็นร่างแล้วจะต้องเดินทางไปตรวจสอบว่ามี การกระทำเป็นไปตามเจตนารมณ์ของกฎหมายหรือไม่ เช่น ทีวีสาธารณะ กสทช. เป็นต้น **หากมีแต่บทบาทในการผลักดันให้เกิด แต่ไม่ทำหน้าที่ตรวจสอบก็จะเป็นการปล่อยปละละเลยให้เกิดการละเมิดกฎหมาย ไม่ทำตามเจตนารมณ์ที่เคยประกาศต่อหน้าประชาชน** รวมทั้งกฎหมายเกี่ยวกับสิทธิเสรีภาพ หรือจริยธรรมของวงการสื่อ ทางสมาคมฯ ก็ต้องเข้มขันกับการบังคับใช้อย่างเคร่งครัด มิเช่นนั้นกฎหมายเหล่านั้นจะเป็นเพียงเสือกระดาษ

ปัญหาที่เกิดขึ้นประการหนึ่งคือ ในอนาคตที่วงการสื่อมวลชนขยายตัวอย่างมากมายสมาคมฯ อาจกลายเป็น **"คนส่วนน้อย"** หากแวดวงสื่อมวลชนอื่นๆ เติบโตขึ้นและมีกฎกติกาของตนเองไม่ยอมรับแนวทางของสมาคมฯ ที่ทำไว้ก็จะเกิดปัญหาดังเช่นเรื่อง สื่อแท้ สื่อเทียมหรือปัญหาวิกฤตสื่อ ในสถานการณ์การเมืองแตกแยกทำให้เห็นว่ากฎกติกาต่างๆ ของสมาคมฯ นั้นไม่ได้รับความสนใจที่จะปฏิบัติตามอันจะนำไปสู่ความเสื่อมของสมาคมฯ ซึ่งตลอดหลายปีที่ผ่านมาเราก็มีปัญหาในการเพิ่มจำนวนสมาชิก หรือ ขยายขอบเขตของกิจกรรมไปยังเพื่อนร่วมวิชาชีพในชมรมหรือสมาคมฯ อื่นๆ ที่ทำได้จำกัด

บรรดาผู้นำของสมาคมฯ ที่จะเกาะแกนเพื่อนำสมาคมฯ ฝ่ากระแสการเปลี่ยนแปลงเหมือนตอนที่กำเนิดใหม่ๆ นั้นเริ่มอ่อนแรงลง ส่วนหนึ่งมาจากปัญหาการขยายเครือข่ายของสมาคมฯ และอีกส่วนมาจากเครือข่ายพันธมิตรที่เคยยืนหยัดทำงานเคียงบ่าเคียงไหล่กันมาเริ่มมีพื้นที่ของตนเองมากขึ้น ใหญ่ขึ้น และใหญ่กว่าสมาคมฯ บุคคลในองค์กรพันธมิตรหลายเครือข่ายก้าวเข้าไปเป็นบุคคลทรงเกียรติในรัฐสภา องค์กรอิสระ หรือ องค์กรธุรกิจที่ใหญ่ขึ้น ส่งผลให้สมาคมฯ กลายเป็นบันไดให้เครือข่ายมาใช้ได้ไปสู่อำนาจแล้วล้มอุดมการณ์ที่เคยร่วมกันมา

สมาคมฯ จะต้องสร้างความศักดิ์สิทธิ์ของตนเองกลับมา ก่อนจะกลายเป็นเพียงองค์กรฯ ไม่ประดับ

สมาคมฯ ต้องสร้างบุคลากร ที่จะเข้ามาในวงการวิชาชีพสื่อ ให้มีคุณภาพ

ก่อเขต จันทเลิศลักษณ์
อดีตนายกสมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย

สมาคมฯ ร่วมขับเคลื่อนและผลักดันในการปฏิรูปสื่อ โดยเฉพาะเรื่องการจัดสรรคลื่นความถี่วิทยุโทรทัศน์ มา 10 ปีแล้ว ฝ่าฟันและต่อสู้มาตลอด จนกระทั่ง กสทช. โกล้จะได้มาแล้ว ถ้าไม่มีอุบัติเหตุที่มีผู้ไม่หวังดีอยาก จะให้เกิดขึ้นก็คงจะได้คณะบุคคลที่จะมาจัดสรรคลื่นความถี่วิทยุโทรทัศน์ ให้เป็นประโยชน์ต่อประเทศชาติสมดัง เจตนารมย์

ผมมีคำถามกับทั้งตัวเองและเพื่อนๆ หลายคนว่า หากวันนี้คลื่นความถี่ถูกจัดสรรให้ภาคประชาชนตาม สัดส่วนที่เรียกร้องกันมานานนั่นคือ ร้อยละ 20 ซึ่งคิดเป็นจำนวนคลื่นทั้งหมดที่มีก็คงจะรวม 100 สถานี **จะเกิดอะไรขึ้นกับวงการสื่อในประเทศไทย**

ภาคประชาชนจะมี "บุคลากร" มาจัดการ มานำเสนอ มาผลิตเนื้อหาที่น่าสนใจและเป็นประโยชน์อย่าง ที่หลายคนคาดหวังหรือไม่ แต่ช่วงนี้ที่มีคนทำสื่อมืออาชีพมากมายแต่ก็ดูเหมือนว่าช่องทางนำเสนอที่มากขึ้นทำให้ มีองค์กรสื่อที่มากขึ้น ตามมาด้วยเกิดการโยกย้ายสำนัก การดึงตัวกันไปมาขณะเดียวกันเสียงเรียกร้องและถามหา ถึง "คุณภาพ" และ "จริยธรรม" ของคนในวงการสื่อก็มีขึ้นตลอดเวลา

นั่นหมายความว่า สื่อที่ดีต้องมาจากคนทำสื่อที่ดีและคนทำสื่อที่ดีก็คือคนทำสื่อที่มีคุณภาพและจริยธรรม มีคำถามอยู่ว่า **"เรามีคนทำสื่อที่ดีมากพอสำหรับการปฏิรูปสื่อแล้วหรือยัง?"**

ตั้งแต่ได้เข้าร่วมทำงานกับสมาคมฯ มาตั้งแต่ต้น ผมเน้นย้ำตลอดในเรื่อง **บทบาทของสมาคมฯ** ว่า จะ ต้อง **เร่งสร้างบุคลากรที่จะเข้ามาในวงการสื่อและที่อยู่ในวิชาชีพแล้วให้มีคุณภาพ** ซึ่งสมาคมฯ ก็ดำเนินการเรื่องนี้มาตลอดเช่นกัน แต่ในความเห็นส่วนตัวผมคิดว่ายังไม่มากพอสำหรับความเปลี่ยนแปลงในวงการสื่อ มวลชนที่กำลังจะเกิดขึ้นครั้งใหญ่ในอีกไม่นาน

ผมฝันว่า...สมาคมฯ เป็นแหล่งข้อมูลวิชาการ วิชาชีพด้านสื่อ ที่มีผู้มาค้นคว้าและนำไปอ้างอิง

ผมฝันว่า...สมาคมจะมีบุคลากรที่เชี่ยวชาญ เป็นวิทยากรในการบรรยายให้กับสถาบันการศึกษาต่างๆ จนเป็นที่ยอมรับ

ผมฝันว่า...ทุกสัปดาห์สมาคมฯ จะจัดการสนทนาพูดคุยกันในเชิงลึกเรื่องเกี่ยวกับประเด็นข่าวที่น่าสนใจ เพื่อให้คนในวิชาชีพนำข้อมูลที่ได้ไปเป็นองค์ความรู้ในการกำหนดประเด็นข่าว

ผมฝันว่า...สมาคมฯ มีการฝึกอบรมทั้งนักข่าวและนักศึกษาทุกภูมิภาค ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการทำข่าว ทุก 3 เดือน

ผมฝันว่า...สมาคมฯ จะจัดฝึกอบรมการทำข่าวขั้นสูงหรือข่าวเฉพาะด้านให้กับนักข่าวที่มีประสบการณ์แล้ว เพื่อเสริมทักษะ

ผมฝันว่า...สมาคมฯ จะจัดฝึกอบรมเพิ่มทักษะบรรณาธิการข่าวทั้งมุมมอง จริยธรรมและการบริหาร

ผมฝันว่า...สมาคมฯ จะจัดการฝึกอบรม การบริหาร การจัดการ ด้านการเงินให้กับคนในวงการเพื่อป้องกัน และแก้ปัญหาด้านการเงินอย่างยั่งยืน นอกเหนือจากการให้ทุนการศึกษาบุตรของสมาชิกปีละครั้ง

และ ผมฝันว่า.....ทุกความฝันของผมจะเป็นจริงภายในปี พ.ศ. 2555

ขอขอบคุณคณะกรรมการสมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทยทุกคน ที่ทำให้ฝันของผมเป็นจริงครับ

ทศวรรษที่สองของสมาคมฯ โจทย์ใหญ่ของสังคมไทย เพราะเกี่ยวข้องกับสิทธิเสรีภาพ ขั้นพื้นฐานของประชาชน

ร.ศ. ดร. อุบลรัตน์ ศิริยุวศักดิ์
อดีตที่ปรึกษา สมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย

ทศวรรษแรก : การจัดสรรคลื่นความถี่ใหม่เพื่อธุรกิจเอกชน

ประวัติศาสตร์ของสื่อวิทยุและโทรทัศน์ในประเทศไทยชี้ให้เห็นว่า สื่อทั้งสองประเภทเป็นสื่อที่มีบทบาทสูงมากในด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ส่วนใหญ่ทำหน้าที่เป็นสื่อโฆษณาชวนเชื่อให้กับอุดมการณ์ของรัฐ ในขณะที่รายการข่าวให้ข้อมูลข่าวสารรายวันกับประชาชนภายใต้ข้อจำกัดของการควบคุมเซ็นเซอร์โดยกฏข้อบังคับและอำนาจรัฐโดยอำนาจเงิน โฆษณาสินค้าและโดยอำนาจของผู้เป็นเจ้าของและฝ่ายบริหาร ในด้านรายการบันเทิงก็มีอิทธิพลสูงกับคนดูคนฟังทั้งกลุ่มเด็ก-วัยรุ่น กลุ่มผู้หญิง - ผู้ชาย ที่ติดตามการละคร กีฬา ดนตรี และรายการสาระบันเทิงรูปแบบต่าง ๆ

แม้จะตกอยู่ภายใต้ข้อจำกัดและศักยภาพของบริบทสังคมแบบไทยๆ **สมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย** ซึ่งถือกำเนิดขึ้นเมื่อปี 2544 ได้ทำหน้าที่เป็นองค์กรตัวแทนของอุตสาหกรรมภาคสารสนเทศที่กำลังเติบโตอย่างเข้มข้น แชนจ์หน้าสื่อประเภทอื่นๆ มากกว่าสองทศวรรษแล้ว หมายความว่า **สื่อวิทยุและโทรทัศน์มีขนาดใหญ่ทั้งในเชิงเศรษฐกิจและการเมือง** ตลาดมีการขยายตัวจนสามารถเข้าถึงครัวเรือนในเขตเทศบาลทั่วประเทศ และหมู่บ้านห่างไกลได้อย่างค่อนข้างทั่วถึง อาศัยการเชื่อมต่อของสื่อท้องถิ่นอย่างเคเบิลทีวี วิทยุท้องถิ่นและวิทยุชุมชน และโทรทัศน์ดาวเทียม หรือ เครือข่ายอินเทอร์เน็ต ส่งผลให้อิทธิพลทางการเมืองเพิ่มทวีคูณยิ่งขึ้นไปด้วย

โครงสร้างการกระจายสารสนเทศ ความบันเทิง ความรู้ ที่ลึกลับและกระจายข้ามพรมแดนได้กว้างขวางของ **สื่อวิทยุและโทรทัศน์ที่เปลี่ยนแปลงอย่างก้าวกระโดดเช่นนี้** ได้เปิดมิติใหม่ทางเศรษฐกิจให้กับธุรกิจสื่ออย่างชัดเจน โดยไม่ได้มีข้อจำกัดว่าเป็นการดำเนินธุรกิจภายในประเทศไทยเท่านั้นยังนำไปสู่ตลาดใหม่ๆ ข้ามพรมแดนไปต่างประเทศอีกด้วย เช่น กลุ่มประเทศเพื่อนบ้านในอินโดจีน และพม่า กลุ่มประเทศเอเชียตะวันออกเฉียงเหนือ เช่น จีน เป็นต้น สมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย ย่อมเล็งเห็นโอกาสสำคัญเหล่านี้ ผู้ประกอบการพร้อมลงทุนขนานใหญ่ นิสิตนักศึกษาจำนวนมากอยากเข้าสู่อาชีพที่ทำให้มีชื่อเสียงเป็นคณดั่ง

แต่ทว่ายังมีอุปสรรคใหญ่ที่ตกทอดมาจากอุดมการณ์ความเชื่อของรัฐ และ **ระบบบริหารจัดการสื่อที่ล้าหลัง ขาดความเป็นประชาธิปไตย** กล่าวคือ รัฐผูกขาดการใช้คลื่นความถี่บนพื้นฐานความเชื่อที่ว่ารัฐ - โดยองค์กรของรัฐ/ส่วนราชการ- เป็นเจ้าของมีสิทธิ์ขาดในทรัพยากรประเภทนี้ ห้ามภาคเอกชนและประชาชนเข้ามาถือครองกรรมสิทธิ์หรือใช้ทรัพยากรคลื่นความถี่โดยตรงหากจะเข้ามาใช้ต้องได้รับอนุญาตภายใต้ **ระบบสัมปทาน** หรือเช่าคลื่นจากหน่วยงานของรัฐเท่านั้น ในอดีตมีเพียงบริษัทเอกชนขนาดใหญ่ หรือ กิจการที่มีเส้นสายอุปถัมภ์ที่ได้รับ

สิทธิพิเศษ ประชาชนไม่มีโอกาสเข้าถึงการใช้คลื่นด้วยตนเองเลยไม่ว่าในกรณีใด ซึ่งคล้ายคลึงกับความเชื่อในเรื่องการเป็นเจ้าของทรัพย์สินอื่นๆ ได้แก่ ที่ดิน ป่าไม้ แม่น้ำทะเล และทรัพยากรธรรมชาติ อีกหลากหลายประเภทที่รัฐกีดกันสิทธิของประชาชนในการถือครองกรรมสิทธิ์การเป็นเจ้าของ ปิดกั้นการมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรที่ทุกคนและสาธารณชนเป็นเจ้าของร่วมกันอย่างเสมอหน้า

ทศวรรษแรกของการก่อตั้งสมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย จึงอาจกล่าวได้ว่าเป็นสิบปีของเจตจำนงที่ผลักดันต่อสู่ในเรื่องการจัดการจัดสรรคลื่นความถี่ ผ่านพระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับกิจการวิทยุกระจายเสียงวิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ.2543 ในการสรรหาคณะกรรมการกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์แห่งชาติ (กสช.) พร้อมทั้งการร่วมมือกับสถานีวิทยุแห่งชาติ (สนช.) หลังการรัฐประหารในสมัยรัฐบาลพลเอก สุรยุทธ์ จุลานนท์ ในการพิจารณาผ่านกฎหมายการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ พ.ศ.2551 และแก้ไขพระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่ฯ พ.ศ.2543 เป็นพระราชบัญญัติฉบับใหม่ พ.ศ.2543 ซึ่งมีสาระสำคัญในการรวมคณะกรรมการกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์แห่งชาติ (กสช.) ที่ยังจัดตั้งไม่สำเร็จ กับคณะกรรมการกิจการโทรคมนาคม (กทช.) ให้เหลือเพียงคณะกรรมการกิจการกระจายเสียงกิจการโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคม (กสทช.) ชุดเดียว

อย่างไรก็ดี เจตจำนงของสมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย ที่จะให้รัฐกระจายการเข้าถึงสิทธิในการใช้ทรัพยากรคลื่นความถี่ให้แก่ภาคธุรกิจเอกชนตามกฎหมายยังไม่บรรลุผล ขณะนี้ยังไม่มีการจัดตั้งคณะกรรมการ กสทช. และยังไม่มีการให้ใบอนุญาตแก่บริษัทเอกชนที่ประกอบกิจการวิทยุและโทรทัศน์รายเดิม ไม่มีการออกใบอนุญาตใหม่แก่เคเบิลทีวีหลายร้อยแห่งหรือกิจการวิทยุท้องถิ่นนับพันราย และไม่มีกำหนดคลื่นคืนจากหน่วยงานของรัฐที่ประกอบกิจการวิทยุและโทรทัศน์เพื่อนำมาจัดสรรใหม่แต่อย่างใด

สื่อวิทยุและโทรทัศน์จึงกลายเป็นอุตสาหกรรมที่ผู้ประกอบการ ต้องดำเนินการอย่างปราศจากเสรีภาพแม้จะเป็นธุรกิจที่มีบทบาทและอิทธิพลสูง แต่กลับไม่กล้าต่อกรกับรัฐในด้านการเมือง ไม่ว่าจะเป็นการใช้สิทธิเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นวิพากษ์วิจารณ์อย่างอิสระเสรีหรือการนำเสนอสารสนเทศที่ตรวจสอบรัฐอย่างเจาะลึก การสยบยอมต่ออำนาจรัฐจึงมีผลด้านกลับอย่างรุนแรงต่อระดับของสิทธิเสรีภาพสื่อโดยรวม ในขณะที่ผู้ประกอบการวิทยุและโทรทัศน์กระแสหลักอยู่ในสถานะประหนึ่งได้รับไฟเขียวให้มุ่งแสวงหากำไรทางธุรกิจ และร่วมมือกับรัฐในทางการเมือง แต่ปิดกั้นสิทธิเสรีภาพของประชาชนในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารและการแสดงความคิดเห็น หรือมีเช่นนั้นสื่อเหล่านี้ก็ต้องแสดงตนเป็นสื่อที่เลือกข้างทางการเมืองไปโดยปริยาย เพื่อความอยู่รอดหรือเนื้อแท้แล้วสื่ออาจเลือกข้างทางการเมืองด้วยศรัทธาความเชื่อต่ออุดมการณ์นั้น ๆ

ทว่าในความเป็นจริง การปิดกั้นเวทีสาธารณะในยุคปัจจุบันจะด้วยอำนาจทางกฎหมายหรือด้วยเทคโนโลยีก็ตาม เป็นได้เพียงความพยายามชั่วคราวหรือตลกร้ายเท่านั้น ตัวอย่างเช่น วิทยุชุมชนที่ไม่อยู่ในระบบตลาดโฆษณาแต่ถูกตราหน้าว่าเป็น "สื่อเถื่อน" เพราะไม่มีใบอนุญาตดำเนินการเปิดๆ ปิดๆ ไปตามกระแสการเมือง หรือพื้นที่สาธารณะบนสื่อใหม่ซึ่งปรากฏตัวขึ้นเป็นรายวันรายชั่วโมงและจำนวนมากมีสภาพเป็น "สื่อการเมือง" ที่แบ่งขั้วแบ่งฝ่ายแบ่งสีชัดเจน เช่นเดียวกับสื่อสิ่งพิมพ์วิทยุและโทรทัศน์จำนวนหนึ่ง ที่ถูกทำให้เป็นสื่อของกลุ่มการเมืองไปแล้ว

ทศวรรษสอง : เดินหน้าเพื่อเสรีภาพและประชาธิปไตย ?

สมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย คงต้องมีบทบาทอย่างสำคัญในการร่วมสร้างสังคมที่ใส่ใจกับคุณค่าของสิทธิเสรีภาพและแก่นสารของประชาธิปไตยสำหรับทศวรรษต่อไป ในระยะเปลี่ยนผ่านทั้งการเมือง เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมเช่นนี้ การมีมิวสิคทัศน์ที่เปิดกว้างตอบสนองต่อจิตสำนึกและทิศทางใหม่ๆ ในบริบทสังคมไทยและของภูมิภาคอาเซียนตลอดจนสังคมโลกจึงเป็นสิ่งที่มองข้ามไม่ได้

● **การสร้างพันธมิตรกับสื่อกลุ่มใหม่** เพื่อร่วมมือกันผลักดันสถาปนาหลักประกันด้านสิทธิเสรีภาพ ในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารและการแสดงความคิดเห็น ไม่ว่าจะเป็สื่อภาคประชาชน เช่น วิทยุชุมชนและโทรทัศน์ชุมชน (ในอนาคต) สื่อท้องถิ่น เช่น วิทยุท้องถิ่น เคเบิลทีวี สื่อดาวเทียม และ สื่ออินเทอร์เน็ต ทั้งร่วมมือกับภาคประชาสังคม องค์กร/สมาคมด้านสิทธิมนุษยชน ด้านสิทธิการสื่อสารด้านสื่อมวลชน/นักหนังสือพิมพ์ในประเทศและต่างประเทศ ในการรณรงค์ตรวจสอบการปิดกั้น หรือลิดรอนสิทธิเสรีภาพ

● **การให้คุณค่าแก่คุณภาพของเนื้อหาสาระในสื่อวิทยุและโทรทัศน์** ด้วยการพัฒนานุคลากรการส่งเสริมประสบการณ์ผ่านการแลกเปลี่ยนรายการในประเทศระหว่างภูมิภาค และคนกลุ่มต่างๆ ที่มีความเชื่อและความเห็นแตกต่างกัน และ ระหว่างประเทศ เช่น ในกลุ่มประเทศสมาชิกประชาคมอาเซียน และกลุ่มประเทศในประชาคมอื่นๆ เช่น ตะวันออกกลางแอฟริกา และ ละตินอเมริกาเพื่อเป้าหมายในการสร้างมิตรภาพและสันติภาพอย่างผู้มีวิสัยทัศน์กว้างไกล

● **การส่งเสริมองค์กรสื่อให้พนักงานรวมตัวกันเป็นสหภาพแรงงาน** เพื่อสร้างอำนาจต่อรองให้กับนักวิทยุและโทรทัศน์ พนักงานระดับต่างๆ อันจะเปิดมิติใหม่ในการให้ความเป็นธรรมและสร้างการมีส่วนร่วมในการบริหารองค์กรสื่อ

● **การเตรียมพร้อมเพื่อการเปลี่ยนผ่านสู่ยุคดิจิทัลในอุตสาหกรรมวิทยุและโทรทัศน์** โดยสังคมและอุตสาหกรรมดำเนินการร่วมกันกับองค์กรกำกับดูแลของรัฐ - กสทช. องค์กรสื่อจำต้องเตรียมด้านบุคลากรความรู้ การบริหารและการลงทุนการมีแผนการพัฒนาองค์กรและการสื่อสารให้ความรู้กับประชาชนเปิดให้มีส่วนร่วมอย่างสม่ำเสมอ จะช่วยลดอุปสรรคในระยะการเปลี่ยนผ่านได้

● **การส่งเสริมให้สื่อวิทยุและโทรทัศน์เป็นสื่อเพื่อการศึกษาเรียนรู้ตลอดชีวิตแก่คนทุกกลุ่ม** ศักยภาพของเทคโนโลยียุคดิจิทัลมีความเป็นไปได้สูงในด้านนี้สมาคมฯ สามารถสร้างพันธมิตรกับองค์กรด้านการศึกษาให้มีสัดส่วนของเนื้อหาในสื่อวิทยุและโทรทัศน์ส่งเสริมการเรียนรู้ในรูปแบบใหม่ ๆ ได้

สมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย จะก้าวเดินต่อไปในทศวรรษที่สองอย่างไรนั้นเป็นโจทย์ใหญ่สำหรับสังคมไทย ไม่น้อยกว่าเป็นข้อท้าทายสำหรับผู้บริหารและสมาชิกของสมาคมฯ เพราะเกี่ยวเนื่องกับสิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐานของประชาชนและการรื้อถอนความเชื่อเดิมๆ ของผู้กุมอำนาจรัฐที่เคยผูกขาดกรรมสิทธิ์และการเข้าถึงไว้แต่ฝ่ายเดียวหรือกระทั่งจารีตการใช้สื่อประเภทนี้เพื่อการโฆษณาชวนเชื่ออย่างมั่งคั่ง รวมทั้งการสำรวจคนของสื่อวิทยุและโทรทัศน์เองที่จะไม่เพลินกับการใช้อำนาจอิทธิพลไปละเมิดสิทธิผู้อื่นหรือครอบงำประชาชนในทางบริโภคนิยมหรือทางการเมือง.

สมาคมฯ ควรเข้มแข็ง เพื่อเป็นปากเป็นเสียง ให้กับผู้ประกอบการวิชาชีพ

ศุทธิชัย ปุณนาค
ที่ปรึกษาสมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย

สังคมโลกปัจจุบันโดยอิทธิพลของโลกาภิวัตน์ การเข้าถึงหรือแพร่กระจายข้อมูลข่าวสารที่ไร้พรมแดน ไร้ขอบเขตชนชั้นเข้าไปในทุกภาคส่วนของสังคมอย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้สื่อมวลชนรวมทั้งสื่อวิทยุกระจายเสียง สื่อโทรทัศน์ และสื่อใหม่ (New Media) เข้ามามีบทบาทสำคัญในวิถีชีวิต ของสังคม ทั้งด้านบวกและด้านลบ ในมุมมองของนักวิชาการบางท่านเคยมองว่าคุณภาพของประชาชนประเทศใดเป็นอย่างไร คุณภาพสื่อมวลชนของประเทศนั้นก็เป็นอย่างนั้น แต่ยุคปัจจุบันในประเทศไทยต้องยอมรับความจริงว่าความเชื่อดังกล่าวได้กลับด้านไปแล้ว ส่วนหนึ่งก็มาจากอิทธิพลของเทคโนโลยีการสื่อสารทำให้สื่อมวลชนทั้งหนังสือพิมพ์ วิทยุโทรทัศน์รวมทั้งสื่อใหม่ต่างๆ เข้ามามีบทบาทในหลายๆ มิติของชีวิต ผู้คนกลายเป็นผู้ชั้นนำทัศนคติของผู้คนในสังคม จนกล่าวกันว่าคุณภาพสื่อมวลชนของไทยเป็นอย่างไร คุณภาพของประชาชนไทยก็เป็นอย่างนั้น

ในมุมมองดังกล่าวมองสื่อมวลชนทั้งหนังสือพิมพ์ วิทยุและโทรทัศน์ ในลักษณะเป็นผู้ชั้นนำทัศนคติแก่สังคม จนกลายเป็นสื่อแห่งความคิดเห็น ความเชื่อและอารมณ์มากกว่าการวิเคราะห์ด้วยข้อมูลข่าวสารที่ครบถ้วนรอบด้าน จึงมีความเป็นห่วงในบทบาทคุณภาพและจรรยาบรรณของสื่อมวลชนมากขึ้น

ในสภาพความเป็นจริงของผู้คนในอาชีพ สื่อสารมวลชนของไทยยังไม่เข้มแข็งพอที่จะเป็นปากเป็นเสียงให้กับตัวเองได้เพียงพอ เพราะต้องขึ้นกับเจ้าของสื่อที่เป็นเจ้าของทุนหรือเป็นของรัฐ สมาคมวิชาชีพสื่อจึงควรเข้มแข็งพอที่จะเป็นปากเป็นเสียงแทนได้ เพื่อให้ผู้ประกอบการวิชาชีพทำหน้าที่รายงานสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคมอย่างครบถ้วนทุกมิติอย่างอิสระ เป็นกลางยึดมั่นในจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพ

ในช่วง 10 ปีของการเกิดสมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย สมาคมฯ มีส่วนช่วยส่งเสริมผลักดันกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสื่อวิทยุ-โทรทัศน์มาโดยตลอด แต่ก็ยังไม่ประสบผลสำเร็จดังที่หวังที่จะช่วยส่งเสริมมาตรฐานวิชาชีพ รวมทั้งสวัสดิการและความมั่นคงของผู้ประกอบการวิชาชีพได้มากนัก

การมีส่วนร่วมของมวลสมาชิกและการเข้าร่วมในสมาคมของผู้ประกอบการวิชาชีพยังไม่มากพอ **สิ่งที่คาดหวังในอนาคตอยากให้ สมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย เป็นศูนย์รวมของผู้ที่ประกอบวิชาชีพข่าววิทยุและโทรทัศน์อย่างแท้จริง** คือต้องขยายฐานสมาชิกให้ครอบคลุมผู้ประกอบการวิชาชีพสื่อวิทยุและโทรทัศน์เป็นส่วนใหญ่ เป็นปากเป็นเสียงและปกป้องให้สมาชิกปฏิบัติงานได้อย่างอิสระด้วยความรับผิดชอบต่อสังคม มีสวัสดิการและมีรายได้ที่มั่นคง มีความสุขในชีวิตมีการพัฒนาความรู้เท่าทันต่อสถานการณ์รอบด้านเท่าทันต่อกระแสโลกาภิวัตน์ และมหาอำนาจผู้กำหนดยุทธศาสตร์โลกใบนี้

สมาคมฯ ต้องติดตามและเป็นปากเป็นเสียงแทนผู้ประกอบการวิชาชีพในความเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงของกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสื่อวิทยุโทรทัศน์ ไม่ให้เป็นอุปสรรคหรือเป็นการควบคุมให้การปฏิบัติหน้าที่ได้ไม่สมบูรณ์เพียงพอ และที่สำคัญจะต้องเป็นองค์กรที่เสริมสร้างให้ผู้ประกอบการวิชาชีพนี้ เป็นสุนัขเฝ้าบ้านให้กับประชาชนอย่างแท้จริงไม่ใช่เป็นเพียงผู้รับใช้กลุ่มผลประโยชน์หรือกลุ่มการเมืองกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง

สมาคมฯ ต้องพร้อม รับกับความเปลี่ยนแปลง ทิศทางสื่อและเทคโนโลยี

ช ว ร ง ค์ ลี ม ปี ปั ท ม ป า ณี
ที่ปรึกษาสมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย

ในรอบ ๑๐ ปีที่ผ่านมา สมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย ประสบความสำเร็จในการเป็นองค์กรตัวแทนผู้ประกอบการวิชาชีพด้านวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ ซึ่งก่อนหน้านี้ไม่ได้มีการรวมตัวกันทำกิจกรรมในเชิงวิชาชีพและวิชาการ ดังนั้นเมื่อมีกระบวนการปฏิรูปสื่อวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ สมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย จึงเข้าไปทำหน้าที่เป็นตัวแทนได้อย่างเต็มที่

การที่สมาคมฯ เข้ามามีบทบาทในเชิงวิชาชีพมากขึ้น โดยเฉพาะการปกป้องคุ้มครองเสรีภาพในการทำหน้าที่ของผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชน และการรณรงค์เพื่อการปฏิรูปสื่อวิทยุและโทรทัศน์ **ทำให้นักข่าววิทยุและโทรทัศน์มีความตื่นตัวมากขึ้นในเรื่องนี้แม้จะยังไม่ได้เข้ามามีส่วนร่วมอย่างเต็มที่ก็ตาม** เนื่องจากยังมีข้อจำกัดในการเป็นสถานีของรัฐ หรือ รัฐเป็นเจ้าของสัมปทานสถานีนั่นเอง

นอกจากนี้การที่สมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย เข้ามามีบทบาททางด้านวิชาการไม่ว่าจะเป็นโครงการอบรมนักข่าวในระดับต่างๆ การอบรมนักข่าวสายฟ้าน้อย และการจัดประชุมระหว่างวิชาการ - วิชาชีพ รวมทั้งการประชุมสัมมนาทางวิชาการอื่นๆ ทำให้บทบาทของสมาคมฯ โดดเด่นและเป็นที่ยอมรับมากขึ้น

หลังจากนี้ไป **อยากเห็นสมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทยสร้างการมีส่วนร่วมในหมู่คณะกรรมการบริหารและสมาชิกสมาคมให้มากขึ้น** เพราะสมาชิกจะเป็นแรงผลักดันสำคัญให้เกิด การพัฒนาวิชาชีพให้เข้มแข็งต่อไป

เนื่องจากปฏิรูปสื่อวิทยุและโทรทัศน์ โดยกระบวนการทางกฎหมายเพิ่งมีความสมบูรณ์ต่อจากนี้ไป ก็จะต้องมีการลงมือภาคปฏิบัติที่สามารถคาดเดาได้ว่าจะต้องเกิดปัญหาข้อขัดข้องหลายประการ ดังนั้น สมาคมฯ จะต้องเตรียมพร้อมรับกับสถานการณ์เช่นว่านี้

นอกจากการนี้ก็ยังมีส่วนอื่นๆ เช่น พัฒนาการด้านเทคโนโลยีการสื่อสารที่จะเข้ามาเป็นตัวกำหนดทิศทางของสื่อในอนาคต ดังนั้นสมาคมฯ จึงจำเป็นต้องพร้อมที่รับกับการเปลี่ยนแปลงเช่นว่านี้ ทั้งในระดับนโยบายและระดับผู้ปฏิบัติงาน

เหลียวหลังแลหน้า "หนึ่งทศวรรษ"

สมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย

อย่าจำกัดตัวเอง

"สื่อเก่า" - ตามให้ทัน "สื่อใหม่"

อ ดิ ศ์ ก ดี ลี ม ป รู่ ง พั ฒ น กิ จ
ที่ปรึกษาสมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย

ผมไม่ยอมมองย้อนหลังไปมากนัก แต่จะขอมองไปข้างหน้าว่าภารกิจหลักๆ ของสมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย ควรจะทำอะไรและมีความเข้าใจในบริบทการเปลี่ยนแปลงของสื่อวิทยุและโทรทัศน์ มากแค่ไหน

บทบาทที่ผ่านมายังจำกัดตัวเองอยู่กับ "สื่อกระแสหลัก" คือ วิทยุคลื่นหลักๆ บนหน้าปัดวิทยุ, โทรทัศน์ฟรีทีวีและทีวีดาวเทียม แต่ในช่วง 4 - 5 ปีที่ผ่านมาเทคโนโลยีด้าน broadcast แคลสติกๆ ได้พัฒนาไปอย่างรวดเร็วแม้ว่าองค์กรกำกับดูแลอย่างคณะกรรมการ กสท. ไม่ได้เกิดขึ้นตามรัฐธรรมนูญฉบับปี 2540 แต่สื่อในสาย broadcast คลาสติกได้มีการเปลี่ยนแปลงอย่างมากมาย

จนเมื่อมองย้อนกลับไปดูนิยามของมาตรา 40 ในรัฐธรรมนูญปี 2540 แล้วออกจะล้าสมัยไปการไม่เกิดขึ้นของคณะกรรมการ กสท. ก็น่าจะเป็นคุณมากกว่าเป็นโทษ

แม้ว่า สังคมจะเกิดความวิตกกังวลกับภาวะไร้ระเบียบกับการเกิดขึ้นของวิทยุชุมชนกว่า 6,000 สถานี, เคเบิลทีวีท้องถิ่นกว่า 500 สถานี, โทรทัศน์ดาวเทียมกว่า 100 สถานี, ทีวีบนอินเทอร์เน็ต ฯลฯ ซึ่งย่อมมีทั้ง "สื่อวิชาชีพ" กับ "สื่อการเมือง" ปะปนกันไป

แต่ผมถือว่าปรากฏการณ์นี้คือ **การระเบิด** หรือการแตกตัวครั้งใหญ่จากความอึดอัดอัดอั้นของคนทำสื่อคนเสฟสื่อที่กว่า 30 - 40 ปีที่ประเทศไทยไร้พัฒนาการใดๆ ของสื่อสาย broadcast คลาสติก คือ วิทยุและโทรทัศน์ เพราะสื่อ 2 กลุ่มนี้อยู่ภายใต้ระบบสัมปทานของรัฐ

ทำให้ธุรกิจสื่อวิทยุและโทรทัศน์ฟรีทีวี ได้กลายเป็นแหล่งผลประโยชน์มหาศาลของผู้มีอำนาจในการให้สัมปทานผูกขาดอยู่ไม่กี่กลุ่มธุรกิจที่มีความมั่งคั่งมากขึ้นๆ และยิ่งผูกขาดมากขึ้นๆ

ทำให้ให้นักข่าววิทยุและโทรทัศน์ฟรีทีวีมีพัฒนาการในการทำข่าวช้ามากกว่าที่ควรจะเป็นเมื่อเทียบกับเทคโนโลยีในการสื่อข่าวที่มีความทันสมัยมากในวงการข่าววิทยุและโทรทัศน์ของต่างประเทศ

ทำให้สถาบันการศึกษาขาดการปรับปรุงหลักสูตร เพื่อผลิต "นักนิเทศศาสตร์" หรือ "นักข่าว" ที่มีความสามารถทำงานได้เลย แต่วงการข่าววิทยุและโทรทัศน์กลับต้องไปอาศัยบัณฑิตที่ไม่ได้มีพื้นฐานความรู้สายงานโดยตรง แต่เป็นสายงานเฉพาะด้านทำให้ภาคธุรกิจในส่วนของการโฆษณา มีต้นทุนในการซื้อสื่อโฆษณาสูงกว่าความเป็นจริงเพราะทางเลือกในการใช้สื่อไม่มีความหลากหลายเลย

ทำให้เม็ดเงินโฆษณาถูกเทลงไปในส่วนของ "คอนเทนต์" ที่ไม่ได้สร้างเสริมปัญญาให้คนไทยเพิ่มขึ้น แต่กลับได้เวลา **พรีมโหมค้ำ** ที่มีครวัเรียนไทยนั่งอยู่หน้าจอโทรทัศน์พร้อมๆ กันหลายสิบล้านครวัเรียน แต่รายการเชิงข่าวกลับได้เวลาที่มีคนดูน้อยกว่า

"พรีทีวี" จึงไม่มีอยู่จริงในประเทศไทย เป็น **"พรีทีวี"** ที่คนดูในฐานะผู้บริโภคไม่ได้จ่ายเงินโดยตรงเท่านั้นเอง แต่ผู้ผลิตสินค้าได้ "บวก" ต้นทุนค่าโฆษณาในพรีทีวีที่แพงๆ ลงไปแล้ว ราคาสินค้าเมื่อถึงมือผู้บริโภค คือต้นทุนผลิต + ต้นทุนการตลาด + ต้นทุน ค่าโฆษณาที่ในบางสินค้าอาจจะมากถึง 30 - 40 % ของต้นทุนทั้งหมด

บทบาทของสมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย ในช่วง 10 ปีที่ผ่านมาจำกัดตัวเองอยู่กับ **"สื่อกระแสหลัก"** มากกว่าวนเวียนอยู่กับการพัฒนาวิชาชีพ **"สื่อแบบเก่า"**

ทำให้การต่อสู้เพื่อวิชาชีพจำกัดตัวเองอยู่กับ **"สื่อส่วนกลาง"** สำคัญใหญ่ๆ เท่านั้น ดังจะเห็นจากจำนวนกลุ่มสื่อวิทยุและโทรทัศน์ที่ลงสัตยาบันจัดตั้ง **สภาวิชาชีพนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย** มีเพียง 10 กว่ากลุ่มเท่านั้นเอง

นักข่าววิทยุและโทรทัศน์ในจังหวัดต่างๆ หรือแม้กระทั่งข่าวเฉพาะด้านที่ไม่ใช่ข่าวการเมือง, ข่าวเศรษฐกิจ, ข่าวไอที ฯลฯ เช่น นักข่าววิทยุเกษตร, นักข่าวอาชญากรรม, นักข่าวบันเทิง, นักข่าวต่างจังหวัด, นักข่าวช่องในเคเบิลทีวีท้องถิ่น ฯลฯ จนแทบจะกลายเป็น **"นักข่าวชั้นสอง"** ที่ไม่ค่อยได้รับการเอาใจใส่จากสมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทยเท่าที่ควร พวกเขาจึงพากันรวมตัวจัดตั้งสมาคมของตัวเองที่แตกแขนงไปมากเกินไป ทำให้พลังในการขับเคลื่อนประเด็นด้านวิชาชีพ **"นักข่าววิทยุและโทรทัศน์"** จำกัดอยู่กับผลประโยชน์ของนักข่าวสายการเมือง - สายเศรษฐกิจมากกว่าจะครอบคลุมไป ทุกๆ สาย รวมทั้งการร่วมกันพัฒนาและสร้างมาตรฐานวิชาชีพของนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ ให้เป็นที่ยอมรับกับสังคมก็แทบจะ **"ชืดดวง"** เฉพาะสื่อกระแสหลักในส่วนกลางและเป็นสื่อใหญ่มากกว่าจะครอบคลุมไปถึงนักข่าวที่อยู่ในสื่อใหม่ๆ หรืออยู่ในสื่อขนาดเล็กๆ

ผมอยากให้บทบาทของสมาคมฯ ได้เน้นการติดตามการเปลี่ยนแปลงของบริบทสื่อใหม่ๆ ที่ทำให้นิยามของนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ไม่เหมือนเดิมอีกต่อไปแล้ว

ทุกๆ คนเป็นนักข่าวได้ ทุกๆ คนสามารถผลิตสื่อของตัวเองได้ นักข่าวพลเมือง Citizen Reporter จะเกิดขึ้นทุกพื้นที่ ฯลฯ

นักข่าววิทยุและโทรทัศน์แบบเดิมๆ จะต้องแข่งขันกับ **"นักข่าวพลเมือง"** ที่หลายคนมี **"สื่อ"** ของตัวเองผ่านกลไก Social Media เช่น FACEBOOK, Twitter, BLOG, วิทยุออนไลน์, ทีวีบนอินเทอร์เน็ต ฯลฯ

ผมอยากจะให้ข้อมูลล่าสุดจากการสำรวจของบริษัท AGB Nielsen เมื่อเดือน พ.ค.2554 ในการสำรวจจำนวน **"ครวัเรียน"** ผู้ชมโทรทัศน์ในประเทศไทย ที่มีอยู่ 4 ช่องทางหลัก คือผ่านพรีทีวี 6 ช่อง, ผ่านสมาชิกทรูเคเบิลทีวี, ผ่านเคเบิลท้องถิ่น และผ่านจานดาวเทียม

ตัวเลขล่าสุดเดือน พ.ค.2554 Penetration จำนวนครวัเรียนผู้ชมโทรทัศน์ผ่านพรีทีวีอย่างเดียวมี 53 % หรือประมาณ 11 ล้านครวัเรียน สัดส่วนนี้ลดลงตลอดเวลา

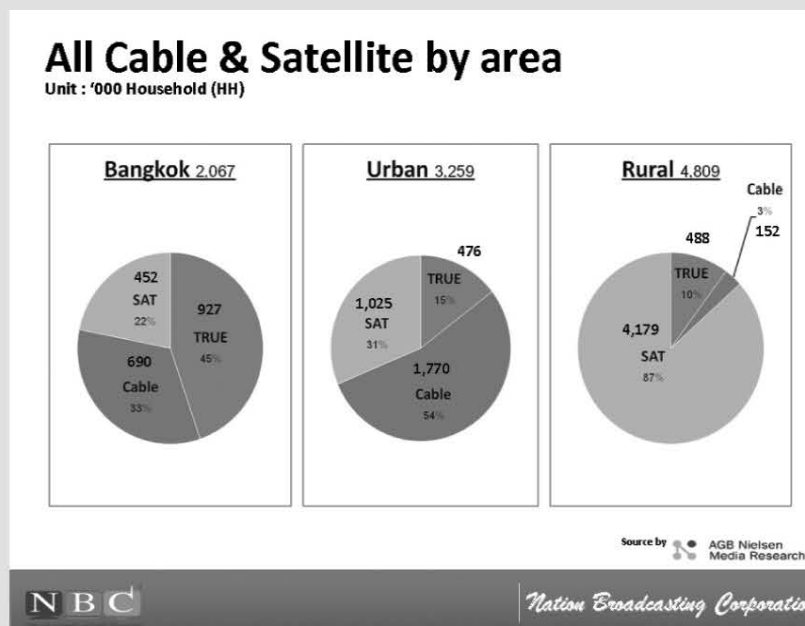
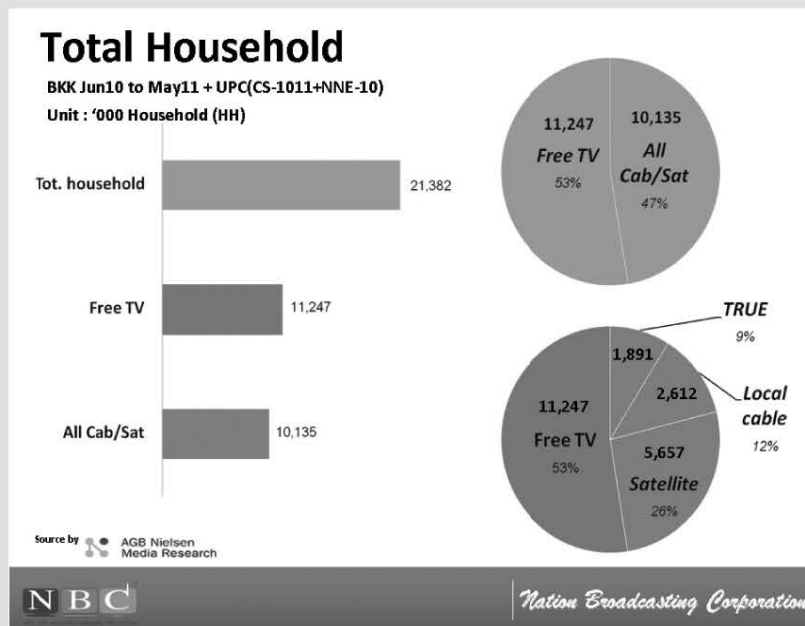
จำนวนครวัเรียนผู้ชมโทรทัศน์ผ่านสมาชิกทรูวิชั่น, ผ่านเคเบิลท้องถิ่น, ผ่านจานดาวเทียมรวมกัน 47 % หรือประมาณ 10 ล้านครวัเรียนแล้ว

อัตราส่วนนี้เพิ่มขึ้นเดือนละ 1 % หรือเดือนละ 200,000 ครัวเรือนหรือปีละประมาณ 2.4 ล้านครัวเรือน

หมายความว่าครัวเรือนไทยที่มีอยู่ประมาณ 21 ล้านครัวเรือนที่เดิม 99 % มีเครื่องรับโทรทัศน์สามารถรับชมฟรีทีวีได้ 6 ช่องเท่านั้น กำลังจะเปลี่ยนไปอย่างมีนัยสำคัญมากขึ้นๆ

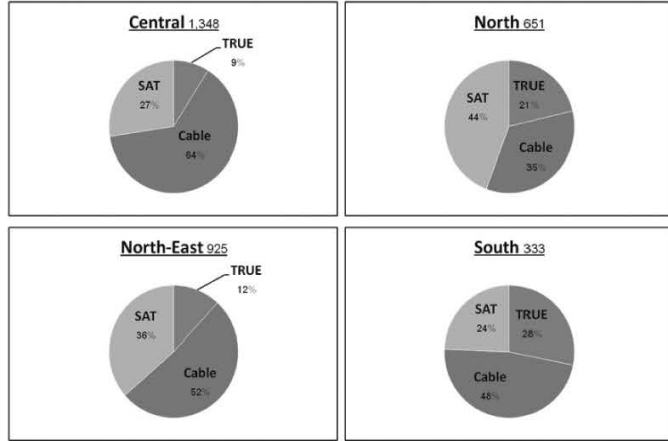
ครัวเรือนไทยมีทางเลือกมากขึ้นในการรับชมโทรทัศน์จากเคเบิลท้องถิ่น, จานดาวเทียมทำให้ในปัจจุบันครัวเรือนไทยประมาณ 10 ล้านคนสามารถเลือกดูโทรทัศน์ได้มากกว่า 80 - 100 ช่อง

คาดว่าภายใน 3 ปีไม่เกิน 5 ปี สัดส่วน Penetration ของเคเบิลทีวีทรูวิชั่น, เคเบิลท้องถิ่นและจานดาวเทียมจะเกินกว่า 80 - 90 % ที่จะทำให้อครัวเรือนไทยเกือบทั้งหมดสามารถดูโทรทัศน์ได้มากกว่า 80 - 100 ช่อง

Urban Unit : '000 Household (HH)

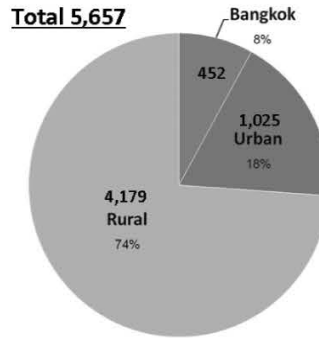
Source by AGB Nielsen Media Research

Satellite (excl. True)

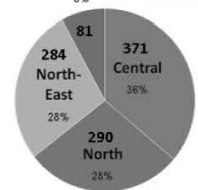
Unit : '000 Household (HH)

Total 5,657

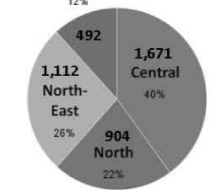

Source by AGB Nielsen Media Research

Urban 1,025

Rural 4,179

Nation Broadcasting Corporation

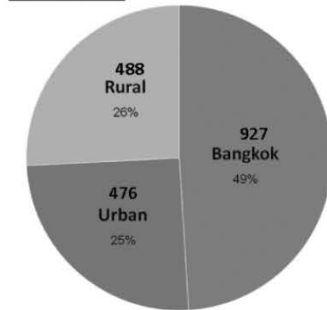

Nation Broadcasting Corporation

True

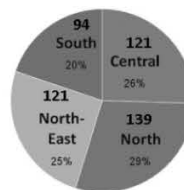
Unit : '000 Household (HH)

Total 1,891

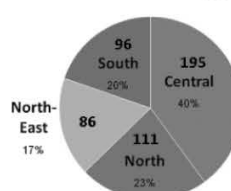

Source by AGB Nielsen Media Research

Urban 476

Rural 488

Nation Broadcasting Corporation

หากสมาคมฯ ไม่เข้าใจ และไม่ติดตามตัวเลขนี้อย่างใกล้ชิด รวมทั้งการขยายตัวของอินเทอร์เน็ตบรอดแบนด์ และเครือข่าย 3G ที่บริษัทด้านเทคโนโลยีกำลังเร่งลงทุนแข่งขันกันช่วงชิงความได้เปรียบในการเข้าถึงผู้บริโภคที่ต้องการ "คอนเทนต์แบบ VISUAL" มากกว่าการสื่อสารด้วย "เสียง" อย่างเดียวย่อมจะจำกัดบทบาทของตัวเองในนักข่าววิทยุและโทรทัศน์แบบ "สื่อเก่า"

แต่หากเข้าใจการเปลี่ยนแปลงนี้อย่างลึกซึ้ง ย่อมจะมองเห็นภารกิจอันยิ่งใหญ่ของสมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทยที่ควรจะเป็น "ศูนย์กลาง" นักวิชาชีพข่าวที่ไม่ได้จำกัดเฉพาะข่าวการเมือง, เศรษฐกิจ, โศกนาฏกรรม ควรจะเปิดกว้างขยาย บทบาทเข้าไปสู่การยกระดับมาตรฐานทางวิชาชีพของนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ใน "สื่อใหม่" ที่ขยายตัวอยู่ทุกหนที่ทุกวันโดยไม่ต้องรอการเกิดขึ้นขององค์กรกำกับอย่าง กสทช. ที่บอกอยู่แล้วว่าอยากให้สื่อคู่แข่งกันเองมากกว่าจะเข้ามาควบคุม

สมาคมฯ ควรเป็นศูนย์กลาง คนข่าววิทยุโทรทัศน์ ทุกสังกัด ทุกสี

วสันต์ ภัยหลีกลี้

ที่ปรึกษาสมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย

สมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย แม้จะตั้งมาไม่นานนัก แต่ก็ถือได้ว่ามีบทบาทโดดเด่นทำหน้าที่แข่งขัน ทั้งในแง่การต่อสู้เพื่อสิทธิเสรีภาพของสื่อ ซึ่งถือเป็นสิทธิเสรีภาพของประชาชนด้วย และในแง่การยกระดับมาตรฐานทางวิชาชีพของวงการข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย สมาคมฯ มีบทบาทสำคัญในการจัดการประกวดข่าว และ สารคดีรางวัล **แสงชัย สุนทรวัฒน์** ซึ่งถือเป็นรางวัลอันทรงเกียรติของคนทำงานข่าววิทยุและโทรทัศน์ นอกจากนี้ยังมีบทบาทในการส่งเสริมจริยธรรมในหมู่คนข่าววิทยุและโทรทัศน์ และต้องถือว่ามีบทบาทสำคัญในการผลักดันให้เกิด **สภาวิชาชีพข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย** ขึ้นมาเพื่อทำหน้าที่เป็นองค์กรกำกับดูแลกันเองขององค์กรข่าวและคนทำข่าววิทยุและโทรทัศน์แบบเดียวกับ **สภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ** ที่ทำหน้าที่เป็นองค์กรกำกับดูแลกันเองของคนข่าวหนังสือพิมพ์

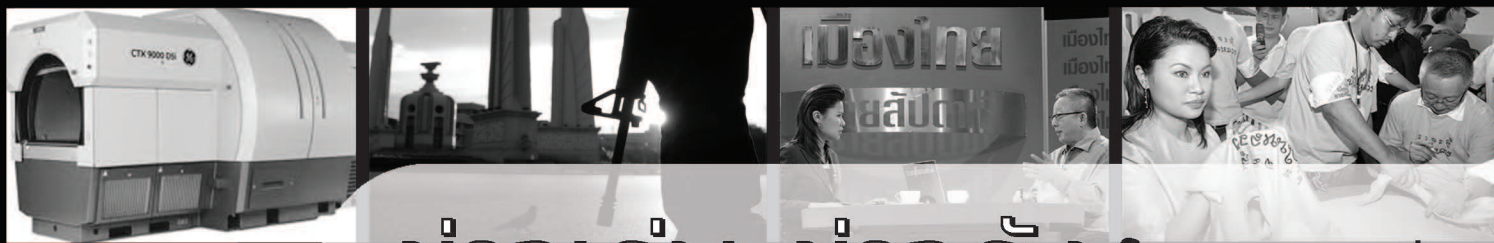
การทำงานอย่างต่อเนื่องและเอาภาระงานของคณะกรรมการสมาคมฯ หลายชุดที่ผ่านมาทำให้สมาคมฯ ได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวางจากภาคส่วนต่างๆ ในฐานะตัวแทนของผู้ประกอบวิชาชีพข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย เคียงบ่าเคียงไหล่กับ **สมาคมนักข่าวหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย** ซึ่งก่อตั้งมายาวนานกว่ามาก

สมาคมวิชาชีพทั้งสองทำหน้าที่เป็นปากเสียง เป็นตัวแทนของคนทำข่าวมีส่วนสำคัญในการยกระดับมาตรฐานทางวิชาชีพและจริยธรรมของสื่อตลอดจนดูแลสวัสดิการและสวัสดิภาพของคนทำงาน

สำหรับบทบาทในอนาคต **อยากเห็นการทำหน้าที่ในฐานะตัวแทนของผู้ประกอบวิชาชีพข่าววิทยุและโทรทัศน์ได้ดียิ่งขึ้น** เป็นปากเสียงให้กับพวกเขาได้ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการถูกแทรกแซงโดยรัฐหรือถูกรังแกโดยทุน นอกจากนั้นอยากให้ดูแลสวัสดิภาพของคนทำงานได้มากขึ้น โดยเฉพาะในสถานการณ์การทำข่าวที่เสี่ยงภัยอันตราย อย่างเช่น ข่าวจลาจล จากสถานการณ์การจลาจลที่ผ่านมา จะเห็นได้ว่ามาตรฐานการดูแลคนข่าวของแต่ละสำนักยังแตกต่างกันมาก หากสมาคมฯ สามารถเข้ามาช่วยดูแลช่วยเหลือได้อีกทางจะเป็นประโยชน์กับคนทำงานมาก

สำหรับงานด้านการส่งเสริมมาตรฐานทางวิชาชีพที่ทำได้ดีอยู่แล้ว ควรได้รับการสานต่อและควรเพิ่มเติมในเรื่องการส่งเสริมจริยธรรมวิชาชีพ ที่สำคัญอยากเห็นสมาคมฯ เป็นศูนย์กลางของคนทำข่าววิทยุและโทรทัศน์ทั้งหลายไม่ว่าจะสังกัดค่ายไหนสีไหนก็ตาม

ข่าวเด่น ข่าวดัง ในรอบ 10 ปี

โฉมหน้าของฝ่าฝืน ลูเธอร์ และ จอห์นนี่ ยะทุ
ผู้นำของกองกำลังก๊อดดาร์มีในขณะนั้นมีวัยเพียง 12 ปี

ข่าวเด่นปี 2543

ก๊อดดาร์มี ยึดร.พ.ราชบุรี

ปีพ.ศ. 2543 ประเทศไทยเริ่มต้นศักราชด้วยความรุนแรงเนื่องจากเช้าตรู่วันที่ 24 ม.ค. 2543 กองกำลังกะเหรี่ยง ก๊อดดาร์มี สมทบด้วยนักศึกษาพม่า "ปริดา" รวม 10 คน พร้อมอาวุธปืนเอ็ม16 และ อากำข้ามพรมแดนมาจากยี่ด.พ.ศูนย์ราชบุรี จับคนไข้หลายร้อยคนรวมทั้งแพทย์ - พยาบาลเป็นตัวประกัน **ข้อเรียกร้องคือให้ส่งแพทย์ไปช่วยรักษาพวกกะเหรี่ยงที่ฝั่งพม่า และห้ามทหารไทยยิงปืนวิถีโค้งถล่มที่มั่น**

แต่เนื่องจากครั้งนี้เป็นการก่อร้ายอย่างแท้จริงไม่เหมือนกับเมื่อครั้งปฏิบัติการยึดสถานทูตพม่าใจกลางกรุงเมื่อปี 2542 จึงมีคำสั่งจากหน่วยเหนือให้ตอบโต้การก่อร้ายอย่างรุนแรง เข้ามีดวันที่ 25 ม.ค. 2543 ปฏิบัติการสายฟ้าแลบของหน่วยพลร่มหัวหินก็เริ่มขึ้นด้วยเสียงระเบิดและเสียงปืนกลดั่งไม่ขาดสาย ภายหลังการเคลียร์พื้นที่ กะเหรี่ยงก๊อดดาร์มี และ ปริดา กลายเป็นศพเรียงราย 10 ศพ ตัวประกันทุกคนปลอดภัย

ย้อนไปเมื่อเวลา 11.45 น. วันที่ 1 ตุลาคม 2542 กลุ่มนักศึกษาพม่าจำนวน 12 คน พร้อมอาวุธปืนและระเบิด นำโดย **นายจอห์นนี่** อ้างว่าพวกเขาคือ "ก๊อดดาร์มี" หรือ "กองทัพพระเจ้า" บุกเข้าไปในสถานทูตพม่าประจำประเทศไทย ถนนสาทร เขตสาทร และจับเจ้าหน้าที่สถานทูตและประชาชนที่ไปติดต่อราชการประมาณ 20 คน ไว้เป็นตัวประกัน จากนั้นชักธงพม่าลงและชักธงของพรรคสันติภาพเพื่อประชาธิปไตย (Nationality League for Democracy) ขึ้นไปแทน

ขณะเกิดเหตุ เจ้าหน้าที่ตำรวจได้จับกุมนักศึกษาพม่าคนอื่นๆ ซึ่งอยู่ในย่านที่เกิดเหตุมาสอบสวนควบคุมไปกับการเจรจาต่อรองให้ปล่อยตัวประกัน **นายจอห์นนี่** ยื่นข้อเสนอให้รัฐบาลพม่าปล่อยตัวนักโทษการเมืองในพม่าทั้งหมดรวมทั้งให้ **นางออง ซาน ซูจี** ได้กลับไปทำหน้าที่ หลังได้รับการเลือกตั้งเมื่อปี 2533 แต่การเจรจาไม่เป็นผลขณะที่ตัวประกันสามารถหนีออกมาเรื่อยๆ กระทั่งเหลือตกค้างอยู่เพียง 5 คน

ต่อมา **นายจอห์นนี่** ได้ต่อรองขอเฮลิคอปเตอร์ให้ไปส่งที่ชายแดน จ.ราชบุรี ในที่สุดรัฐบาลไทยยอมจัดส่งตามคำร้องขอ โดยมี **ม.ร.ว.สุขุมพันธุ์ บริพัตร** รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงต่างประเทศ เสนอตัวเป็นตัวประกันให้กลุ่มนักศึกษาพม่าอุ่นใจ รวมเวลา 25 ชั่วโมง สถานการณ์ทุกอย่างจึงคลี่คลายลง

หลายฝ่ายมองว่าจากนโยบายอะลุ่มอล่วยของรัฐบาลไทยในปีนั้น ทำให้กลุ่มก๊อดดาร์มียามใจ ปี 2543 จึงเหิมบุกยึดโรงพยาบาลราชบุรี

